

De (on)belastbaarheid van de overheid

AddThis Sharing Buttons

Share to LinkedIn Share to Twitter Share to Facebook

Auteur(s): Stefaan Van Crombrugge

Editie: 1535 p. 14

Publicatiedatum: 27 september 2017

Auteur(s) van boek/vakpersartikel: K. ROSSIGNOL

De (on)belastbaarheid van de overheid

De overheid en de publiekrechtelijke rechtspersonen genieten in het Belgisch fiscaal recht meestal bijzondere stelsels, die gaan van tariefverminderingen, over vrijstellingen tot loutere onbelastbaarheid. Dat wordt traditioneel verantwoord door het inzicht dat zij het algemeen belang behartigen of een openbare dienst verzorgen. Maar is die bevoorrechte positie vandaag nog verantwoord, nu de overheid zich in vele gevallen heeft ontwikkeld tot een economische actor? Ziedaar de kernvraag die Kristel ROSSIGNOL in haar recent gepubliceerde proefschrift heeft onderzocht.

De auteur begint van ver. Zij zoekt een omschrijving van een overheidsinstelling en een publiekrechtelijke rechtspersoon en stelt vast dat de meest uiteenlopende benamingen daarbij in de literatuur worden gebruikt: openbare instelling, openbare rechtspersoon, administratieve overheid, openbaar bestuur, enzovoort. Wie terugdenkt aan zijn leergang administratief recht, zal zich inderdaad herinneren hoe frustrerend dit was. De auteur moet vaststellen dat zulke omschrijving eigenlijk onmogelijk is. Zelfs met de omschrijving van de openbare dienst raakt men hopeloos in de knoop. De auteur stelt overigens vast dat het onderscheid tussen publiek- en privaatrechtelijke rechtspersonen vervaagt. Daarmee is de toon voor de verdere ontwikkeling van het proefschrift gezet: een geprivilegieerde behandeling van overheid en publiekrechtelijke rechtspersonen is verre van vanzelfsprekend geworden.

Daarna volgt een beschrijvend deel van de bijzondere stelsels voor overheid en publiekrechtelijke rechtspersonen in de inkomstenbelastingen (niet-onderwerping aan de vennootschapsbelasting), de registratierechten (kosteloze registratie, vrijstelling van de formaliteit en verlaagde schenkingsrechten), de successierechten (vrijstelling en verlaagde tarieven), de BTW (art. 6 WBTW), de lokale belastingen (vrijstellingen in specifieke teksten en een op cassatierechtspraak steunend algemeen rechtsbeginsel van belastingvrijdom van het openbaar domein) en de regionale belastingen (beperkingsbevoegdheid van de wet, afval- en waterheffingen, belasting op geldautomaten, leegstandsheffing, onroerende voorheffing).

In een volgend deel beoordeelt de auteur dan de verantwoording van de onderscheiden belastingstelsels in het Belgische kader. Zij toetst eerst aan de doelstelling van de belasting. In dat licht is zij bv. van oordeel dat de negatieve enumeratie (art. 180 WIB 1992) inzake vennootschapsbelasting onverantwoord is. Ook met betrekking tot vele lokale en regionale belastingen wijst zij erop dat vrijstellingen van overheidsinstellingen op gespannen voet staan

met het doel van de belasting. Waarom zou een overheidsinstelling moeten worden vrijgesteld van een leegstandbelasting, als zij haar gebouwen effectief laat leegstaan ? Vervolgens toetst de auteur de invoering van de onderscheiden belastingstelsels aan de grondregels van het Belgisch fiscaal recht : het legaliteitsbeginsel (kort), het gelijkheidsbeginsel, het "algemeen rechtsbeginsel" van de belastingvrijdom van het openbaar domein (waarbij het ons wel verwondert dat daarop geen wezenlijke kritiek wordt uitgeoefend in het licht van het legaliteitsbeginsel; alleszins vindt de auteur dit beginsel wel achterhaald), invorderingsimmunititeit (wat sterk moet worden gerelativeerd), de economische en monetaire unie en de vrijheid van handel en nijverheid.

In een volgend deel wordt dezelfde beoordeling uitgevoerd in het licht van het Europees recht. De auteur behandelt kort de rechtspraak over de invloed van de klassieke verdragsvrijheden op de directe belastingen en op de successierechten. Daarna behandelt zij de staatssteunregels. Hoofdvraag is daarbij in welke mate fiscale maatregelen die enkel toepasselijk zijn op publiekrechtelijke ondernemingen, als selectief moeten worden beschouwd. De auteur is streng : zij ziet artikel 180 in samenhang met artikel 220, 2° WIB 1992, alsook artikel 220, 1° WIB 1992 voor zover economische activiteiten worden uitgeoefend, als selectief.

De auteur besluit het proefschrift met enkele drastische voorstellen tot verandering.

Het is een waar genoeg dit boek te lezen.

K. ROSSIGNOL, De (on)belastbaarheid van de overheid, Brugge, Die Keure, 2016, 542 p.
K. ROSSIGNOL, De (on)belastbaarheid van de overheid, Brugge, die Keure, 2016, 542 p.